

Sygn. akt VI U 3031/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2017 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: H. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 26 września 2016 r., znak: (...)

w sprawie: H. S.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę pomostową

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej H. S. prawo do emerytury pomostowej od dnia (...)r.,
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,
- 3) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginalnie właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 września 2016 r., znak:(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonej H. S. prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczona nie osiągnęła wieku 55 lat, po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy oraz nie udowodniła rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona, wskazując, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace zaliczane do prac w warunkach szczególnych od 2 września 1985 r. do 31 marca 2013 r., bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu oraz bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest. Nadto,

w odwołaniu wskazano, że ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przetwarzała pulpy azbestowe (materiały zawierające azbest) w laboratorium. W uzasadnieniu odwołania szczegółowo przytoczono czym charakteryzowała się praca ubezpieczona oraz na jakie niebezpieczne substancje chemiczne ubezpieczona była narażona.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy dodatkowo wyjaśnił, iż zaliczył do pracy w warunkach szczególnych w myśl art. 4 ww. ustawy następujące okresy zatrudnienia: od 2 września 1985 r. do 13 września 1989 r., od 2 lipca 1990 r. do 30 września 1995 r., od 4 lutego 1996 r. do 31 grudnia 1998 r. i od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2008 r. (po wyłączeniu okresów zasiłków chorobowych), tj. łącznie 21 lat 2 miesiące i 12 dni.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona H. S. (ur. (...)) w dniu 8 września 2016 r. złożyła wniosek o emeryturę pomostową. Łączny staż pracy ubezpieczonej to 27 lat 7 miesięcy i 6 dni. Do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych organ rentowy uznał 21 lat 2 miesiące i 21 dni.

Bezsporne.

Ubezpieczona była zatrudniona w Zakładach (...) S.A. w okresie od 2 września 1985 r. do 31 marca 2013 r., na stanowiskach: laborant, starszy laborant i specjalista laborant. Laboratorium, w którym pracowała ubezpieczona znajdowało się w osobnym budynku baterii wyparnej. Laboratorium otrzymywało zlecenia analiz międzyoperacyjnych, czyli analiz: solanki, azbestu chryzotylowego w postaci pulpy azbestowej lub w postaci sypkiej oraz chloru, wodoru, katolitu, które to analizy były wykonywane przez laborantki. Pulpa azbestowa składała się z azbestu chryzotylowego z dodatkiem politetrafluoroetyleny – teflonu rozpuszczonych w roztworze wody – innymi słowy stanowiła roztwór ługu sodowego, soli, azbestu i modyfikatora.

Ubezpieczona jako laborantka została wyznaczona do specjalnej grupy laborantek (oprócz G. D. (1) i J. P.), których wyłączną pracą w pełnym wymiarze czasu pracy było wykonywanie analizy pulpy azbestowej i sypkiego azbestu. Taką pracę wykonywała ubezpieczona w całym spornym okresie. Decyzję o wyznaczeniu zespołu zajmującego się wyłącznie analizą pulpy azbestowej podjął L. P.-kierownik wydziału i główny technolog a decyzja powyższa wynikała z chęci ograniczenia liczby osób narażonych na bardzo szkodliwe oddziaływanie włókien azbestu. Zlecenie otrzymywane przez zespół laborantek wśród których znajdowała się ubezpieczona określało co należy zbadać w danej pulpie i w zależności od zakresu zlecenia analizy mogła trwać od jednego do trzech dni i w każdym z tych dni trzeba było powtarzać czynności analizy pulpy. Do obowiązków ubezpieczonej w trakcie analizy należało sprawdzenie zawartości teflonu w masie pulpy azbestowej, przy czym analizując pulpę trzeba było dokonać analizy samego azbestu czyli ustalić dlaczego jego przepuszczalność wzrosła i spowodowała wyłączenie elektrolizera. Elektrolizer składał się z części anodowej i katodowej, część katodowa stanowiła siatkę stalową, na którą nakładana była pulpa azbestowa stanowiąca przeponeę. Część anodową stanowiły anody tytanowe stało wymiarowe. Na katodzie wydzielal się wodór a na anodzie chlor. W celu uniknięcia mieszaniny tych dwóch gazów nakładało się przeponeę azbestową na siatkę katodową, ta przepona miała za zadanie przepuszczanie anolitu i spełniała funkcję oddzielenia wodoru i chloru. Aparatowi przynosi pulpę do laboratorium w szklanych słoikach i zostawiali ją ze zleceniem. Ubezpieczona ręcznie przenosiła fragment pulpy do kolby stożkowej czyli wyposażenia laboratorium, dodawała odpowiednie składniki chemiczne w celu analizy zawartości pulpy pod kątem zawartych w niej związków. Po dodaniu tych składników następowało miareczkowanie, czyli wskazanie w zawartości badanej substancji pod kątem składu pulpy, czyli oznaczanie zawartości poszczególnych składników w całej zawartości kolby. Następnie ubezpieczona ważyła odmierzoną pulpę na wadze ręcznie, a następnie po wyjęciu i zważeniu pulpy suszyła ją w piecu o wysokiej temperaturze na porcelanowym tyglu. W czasie gdy pulpa była w piecu można było wykonywać inne czynności np. nastawiać odczynniki lub dokonywać analizy solanki. Odczynniki były potrzebne do dokonania analizy pulpy, a analiza solanki była niezbędna dla zabezpieczenia prawidłowej pracy elektrolizerów. Pulpa w piecu zmieniała właściwości

fizyczne i przechodziła w stan sypki, czyli azbest. Następnie ubezpieczona wyjmowała azbest z pieca, ważyła go na wadze analitycznej. Analiza próbek prowadziła do otrzymania z pulpy włókien azbestu.

Ubezpieczona jako laborantka dokonująca analizy pulpy oraz azbestu sypkiego pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Razem z ubezpieczoną pracowała J. P. i G. D. (2), której pracodawca wystawił świadectwo pracy w szczególnych warunkach z powołaniem na wykonywanie pracy z wykazu B działu IV poz.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r.

Dowód: akta organu rentowego: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k. 13; akta sądowe – zeznania świadków A. D. i B. D. zapis AV na płycie CD k. 28, zeznania świadków G. D. (1), J. J. oraz ubezpieczonej zapis AV na płycie CD k. 46;teczka akt osobowych ubezpieczonej: porozumienie k. 62, angaż k. 63, skierowanie na badanie profilaktyczne k. 73, k. 78, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych G. D. (1) k.49.

W okresie od 2 kwietnia 2015 r. do 16 stycznia 2017 r. ubezpieczona pracowała jako laborantka w (...) Sp. z o.o.

Dowód: akta sądowe – świadectwo pracy k. 25.

Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Prymat wiarygodności został przyznany także zeznaniom świadków, którzy byli współpracownikami ubezpieczonej w spornym okresie, mieli zatem bezpośrednią wiedzę odnośnie powierzonych ubezpieczonej obowiązków, jak również Sąd uznał za wiarygodne zeznania ubezpieczonej. Zeznania przesłuchanych w sprawie osób były spontaniczne, spójne, konsekwentne i zbieżne ze sobą wzajemnie, nie budząc jakichkolwiek wątpliwości co do ich wiarygodności oraz korelowały z dokumentacją akt osobowych ubezpieczonej.

Sąd zważył, co następuje:

Przenosząc ustalony w sprawie stan faktyczny na grunt przepisów prawa należało stwierdzić, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z kolei zaś w myśl art. 8 powołanej wyżej ustawy pracownik wykonujący prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli: osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn i ma okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 powołanej wyżej ustawy prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

W niniejszej sprawie kwestią sporną było ustalenie, czy ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki konieczne do nabycia prawa do emerytury pomostowej. Sąd, w toku postępowania zainicjowanego odwołaniem, nie może ograniczyć możliwości udowodnienia, że dana praca wykonywana była w szczególnych warunkach jedynie do świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionych według ustalonego w przepisach wzorca, lecz powinien wszelkimi dostępnymi dowodami wskazanymi przez strony postępowania dokonać oceny faktycznie wykonywanych czynności pracowniczych w spornym okresie oraz warunków wykonywanej pracy, w kontekście okoliczności uzasadniających przyznanie emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zgodnie z treścią art. 473 § 1 k.p.c. w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodów ze świadków i z przesłuchania stron. Tym samym więc w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia dowodowe występujące w postępowaniu przed organem rentowym. Nie jest więc wykluczona możliwość udowodniania w postępowaniu sądowym na podstawie zeznań świadków okresów zatrudnienia na potrzeby ustalenia zatrudnienia w szczególnych warunkach (uchwała SN z 21.09.1984 r., III UZP 48/84).

Określenie stanowiska pracy i jej charakteru wskazane w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy nie wiąże Sądu, który na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy ubezpieczony pracował – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – w warunkach szczególnych. Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma więc istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, a tylko rodzaj powierzonej mu pracy.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe (w tym w szczególności dokumenty z akt osobowych ubezpieczonej oraz zeznania świadków) pozwoliły na ustalenie, iż ubezpieczona po 31 grudnia 2008 r. wykonywała prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest, tj. prace określone w załączniku 1 do ww. ustawy (wykaz prac w szczególnych warunkach) pod poz. 32. Zdaniem Sądu ubezpieczona pracowała przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest – wskazuje na to nie tylko sposób prowadzenia analiz, które wykonywała ubezpieczona jako wyznaczona laborantka oraz fakt, iż dochodziło do przetwarzania pulpy azbestowej w stałą postać azbestu, a także lotną, w wyniku czego unosiły się w powietrzu pyłki włókien azbestowych. Przetwórstwo to ogół procesów technologicznych mających na celu zmianę wszelkich właściwości fizycznych oraz chemicznych (wyrok SA w Gdańsku z dn. 27.04.2016 r., III AUa 2129/15). W związku z tym Sąd nie ma wątpliwości, że w trakcie analiz wykonywanych przez ubezpieczoną takie właśnie przetwórstwo miało miejsce skoro pulpa składająca się z ługu sodowego, wody, soli, chlorku sodu, teflonu i azbestu podlegała w trakcie czynności laborantki rozdzielaniu na poszczególne czynniki lotne i stałe w wyniku czego laborant uzyskiwał dane o zawartości czystego azbestu w danej próbie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, uznać więc należy, że do ubezpieczonej znajdzie zastosowanie art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych.

Przechodząc zaś do przesłanek nabycia prawa do emerytury w takim przypadku należy w pierwszej kolejności wskazać, że ubezpieczona urodziła się (...) więc 50 lat osiągnęła 11 stycznia 2016 r. i tym samym spełnia warunki osiągnięcia wymaganego wieku

i urodzenia po 31 grudnia 1948 r. W związku z tym, iż jako laborant, starszy laborant i specjalista laborant wyznaczony do analizy pulpy azbestowej i sypkiego azbestu ubezpieczona pracowała w okresie od 2 września 1985 r. do 31

marca 2013 r. tj. 27 lat 7 miesięcy, niewątpliwie legitymuje się co najmniej 10-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

W toku postępowania administracyjnego przez organem rentowym ustalono już, że ubezpieczona przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywała prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Bezsprzeczne było także, że ubezpieczona posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy. Z kolei zaś rozwiązanie stosunku pracy zostało udowodnione złożonym w toku postępowania sądowego świadectwem pracy.

Należy również wskazać, że przytoczone przez organ rentowy orzecznictwo w odpowiedzi na odwołanie nie miało żadnego związku z sytuacją faktyczną ubezpieczonej i tym samym nie ma żadnego odniesienia do przedmiotowej sprawy.

Mając na względzie powyższe, ubezpieczona udowodniła, iż spełnia wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej i tym samym Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1. wyroku.

Jednocześnie Sąd uznał, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, bowiem ustalenie to wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego przed Sądem i w tym przedmiocie orzekł w punkcie 2. wyroku na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wydanie błędnej decyzji w sytuacji, gdy organ rentowy nie dysponował wystarczającym materiałem dowodowym pozwalającym na ustalenie prawa wnioskodawcy do żądanego świadczenia, nie skutkuje obciążeniem organu odpowiedzialnością z tego tytułu (wyrok SA w Gdańsku z dnia 08.02.2017 r., III AUa 1257/16).

W punkcie 3. wyroku Sąd orzekł o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia odwołania.

SSO Ewa Milczarek